

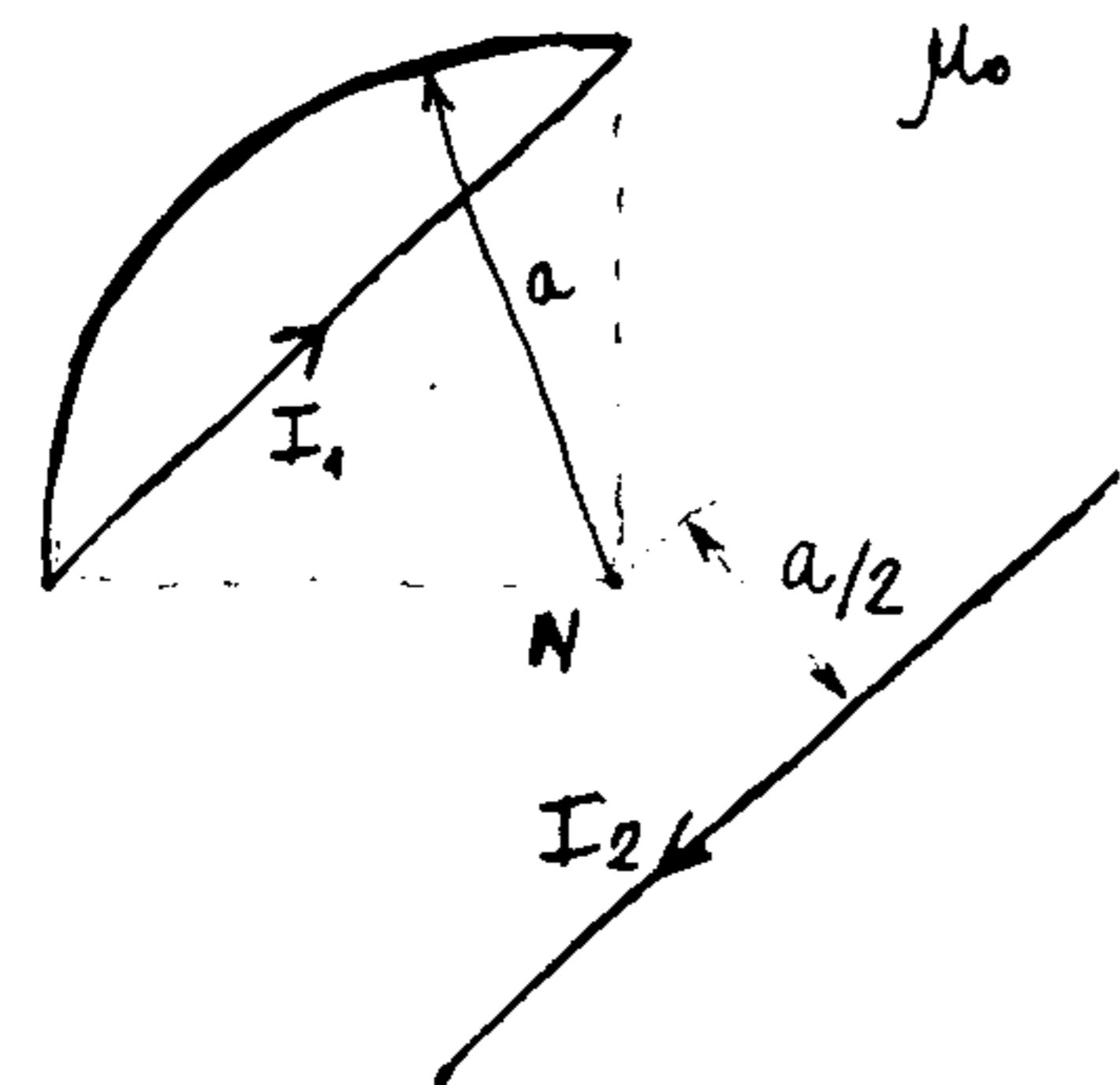
DRUGI KOLOKVIJUM IZ ELEKTROTEHNIKE
29.12.2014.

GRUPA 3

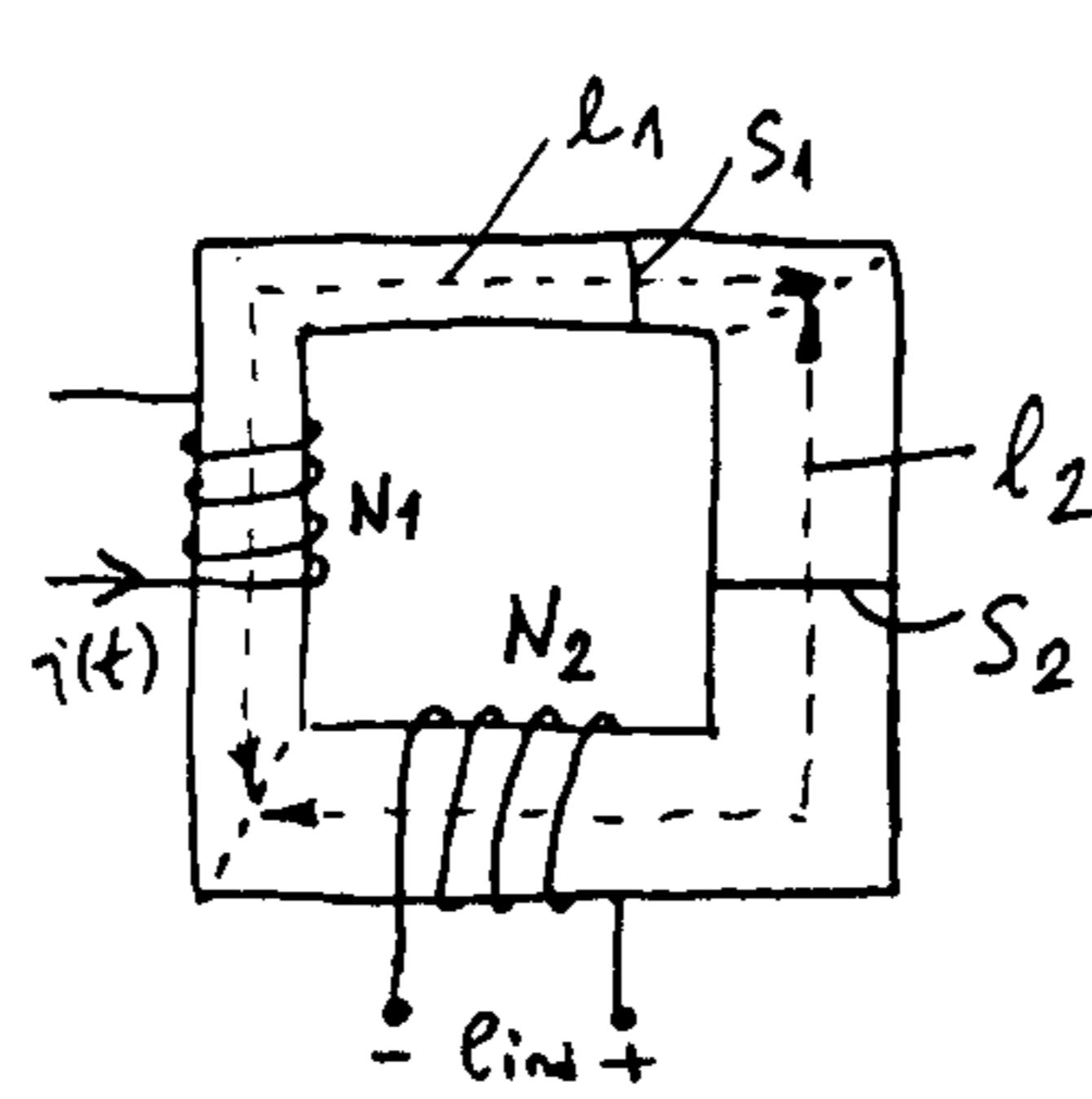
1. U istoj ravni u vazduhu nalaze se kontura kroz koju protiče struja intenziteta I_1 i beskonačno dugačak pravolinjski provodnik sa strujom I_2 (Slika 1). Kontura se sastoji od kružnog luka poluprečnika a (četvrtina kružnice) i odgovarajuće tetine. Odrediti vektor magnetne indukcije u tački N, koja se nalazi u centru kružnog luka, i na rastojanju $a/2$ od provodnika. (5 poena)

2. U kolu na Slici 2 prikazano je magnetno kolo sa dva namotaja. Namotaj sa N_2 navojaka je otvorenih krajeva, a kroz namotaj sa N_1 navojaka protiče struja intenziteta $i(t) = I_m \sin(\omega t)$. Jezgro je homogeno i sastoji se iz dva dela površina poprečnog preseka S_1 i S_2 , čije dužine srednjih linija iznose l_1 i l_2 . Relativna magnetna permeabilnost jezgra iznosi μ_r .

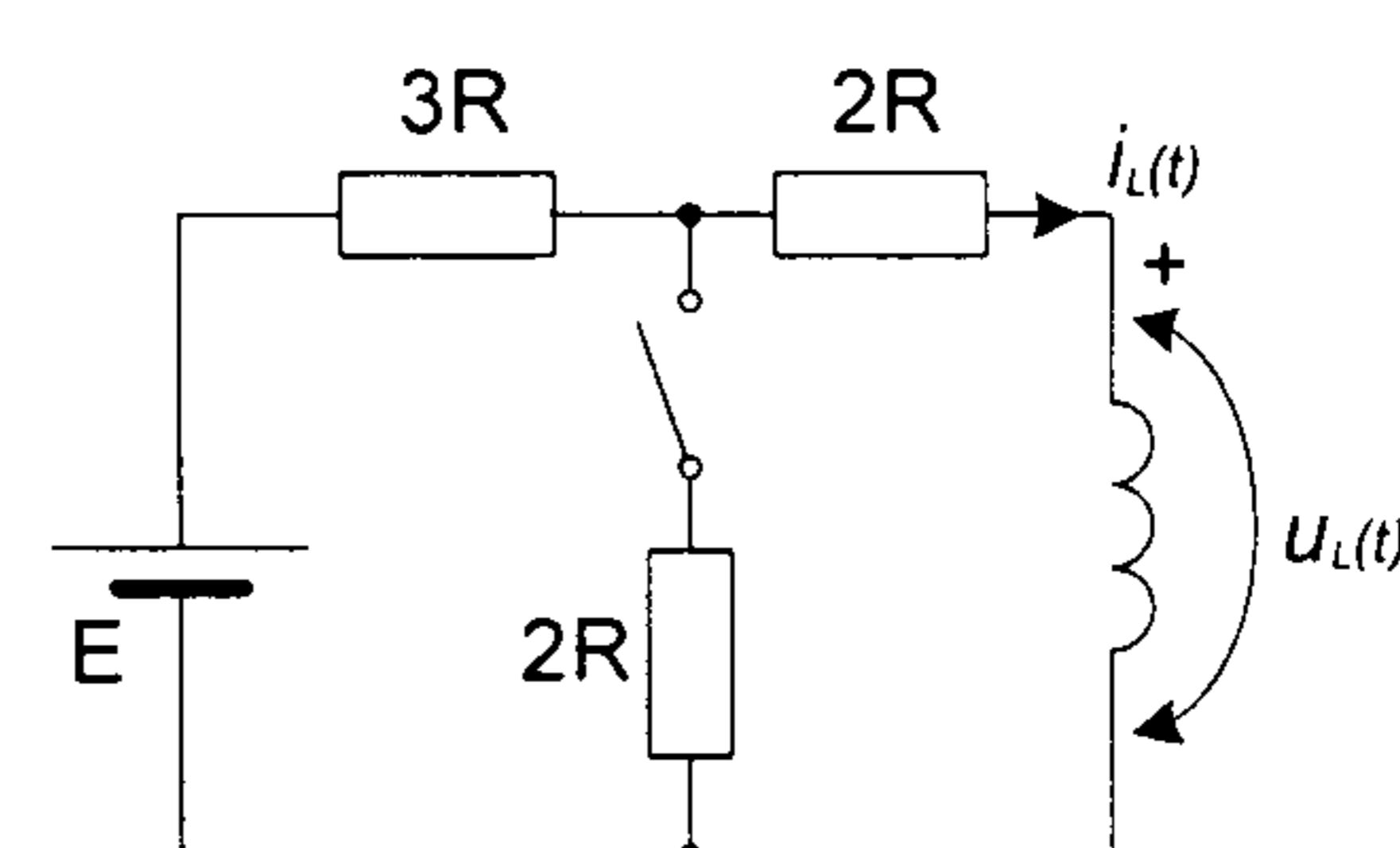
- a) Odrediti izraz za fluks vektora magnetne indukcije u jezgru. (3 poena)
- b) Odrediti izraz za induktivnost namotaja sa N_1 navojaka. (2 poena)
- c) Odrediti izraz za elektromotornu силу indukovana na krajevima namotaja sa N_2 navojaka. (3 poena)

Slika 1

Slika 2

Slika 3

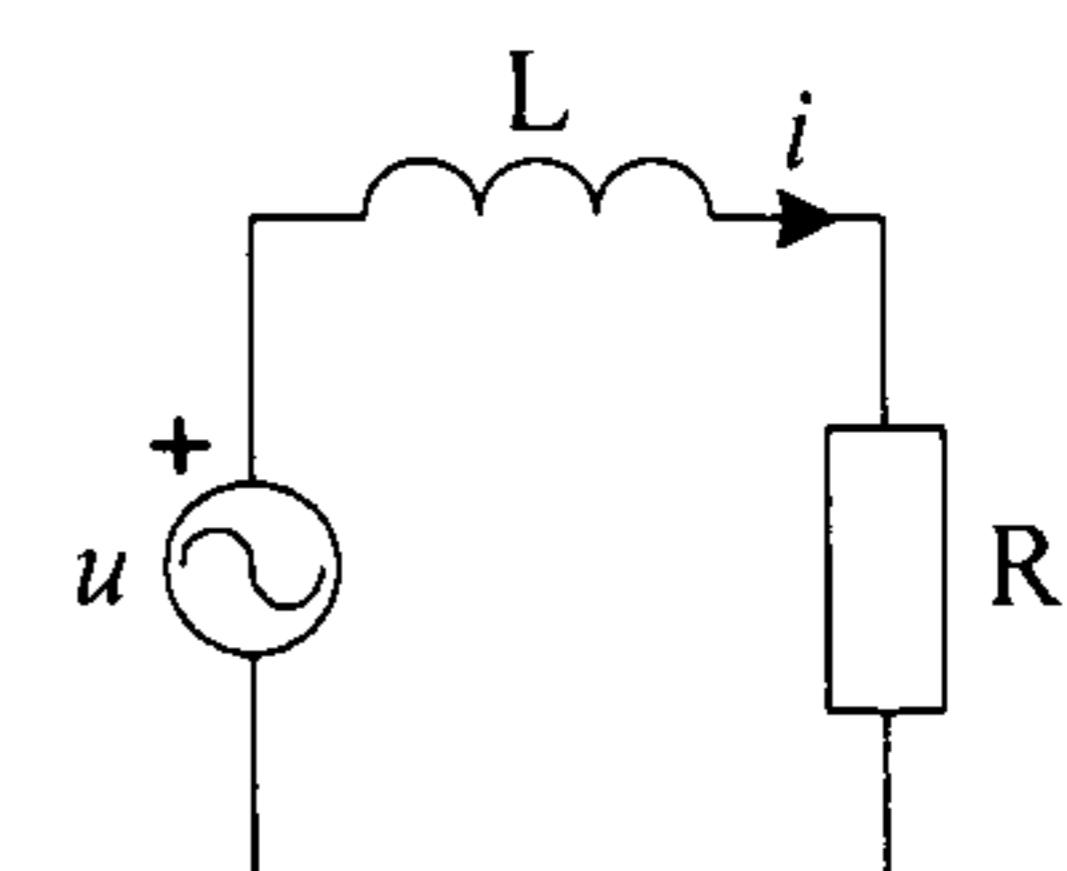
3. U kolu na Slici 3 poznato je E , R , i L . Prekidač je zatvoren i u kolu je uspostavljeno stacionarno stanje. U trenutku $t = 0$, prekidač se otvara. Odrediti izraz za intenzitet struje $i_L(t)$ i napon kalema $u_L(t)$ nakon otvaranja prekidača i nacrtati odgovarajuće vremenske dijagrame. Odrediti minimalnu i maksimalnu vrednost energije magnetnog polja kalema u toku prelaznog procesa. (7 poena)

4. Dva prijemnika vezana su paralelno i priključena na naizmeničan napon efektivne vrednosti $U = 300 \text{ V}$. Prvi prijemnik je pretežno kapacitivan i ima aktivnu otpornost $R_1 = 24 \Omega$ i faktor snage $\cos \varphi_1 = 0.8$. Aktivna i reaktivna snaga drugog prijemnika iznose $P_2 = 600 \text{ W}$ i $Q_2 = -450 \text{ var}$.

- a) Odrediti kompleksnu impedansu prvog prijemnika. (1 poen)
- b) Odrediti efektivne vrednosti struja I_1 i I_2 u prijemnicima. (2 poena)
- c) Odrediti ukupnu aktivnu, ukupnu reaktivnu i ukupnu kompleksnu prividnu snagu celokupnog potrošača. (3 poena)

5. Na Slici 4 je prikazano kolo naizmenične struje koje se napaja naponom trenutne vrednosti: $u(t) = 10 \sin(\omega t + \pi/2) \text{ V}$, gde je $\omega = 100 \text{ rad/s}$. Poznate su sledeće vrednosti elemenata u kolu: $R = 1 \Omega$, $L = 10 \text{ mH}$.

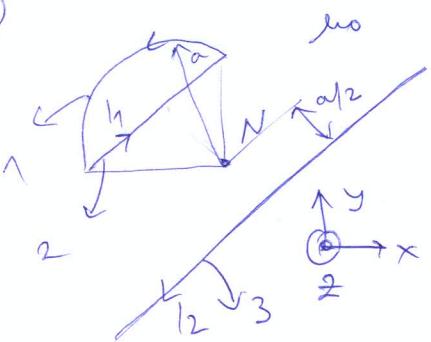
- a) Odrediti kompleksne izraze struje u kolu i napona na otporniku i kalemu; (3 p.)
- b) Predstaviti na fazorskom dijagramu struju i napone na svim elementima; (1 p.)
- c) Odrediti aktivnu, reaktivnu i prividnu snagu celokupnog potrošača; (2 p.)
- d) Odrediti trenutnu vrednost napona na kalemu i napona na otporniku. (3 p.)

Slika 4

6. Na sistem trofaznog napona $3 \times 3 \text{ kV}$ priključen je trofazni potrošač povezan u trougao. Impedansa svake faze potrošača iznosi $\bar{Z}_f = 60 - j80 \Omega$. Odrediti: efektivnu vrednost linijske struje, aktivnu, reaktivnu i prividnu snagu potrošača. (5 poena)

GRUPA 3

$$\vec{B_N} = \vec{B_{N1}} + \vec{B_{N2}} + \vec{B_{N3}}$$

$$\vec{B_{N1}} = \frac{1}{4} \frac{\mu_0 l_1}{2a} \vec{k} = \frac{\mu_0 l_1}{8a} \vec{k}$$

$$\vec{B_{N2}} = \frac{\mu_0 l_1}{4\pi a^2 (\frac{a\sqrt{2}}{2})} (\cos 45^\circ + \cos 45^\circ) (\vec{k})$$

$$= \frac{\mu_0 l_1}{2\pi a \sqrt{2}} \left(\frac{\sqrt{2}}{2} + \frac{\sqrt{2}}{2} \right) (-\vec{k}) = -\frac{\mu_0 l_1}{2\pi a \sqrt{2}} \sqrt{2} \vec{k}$$

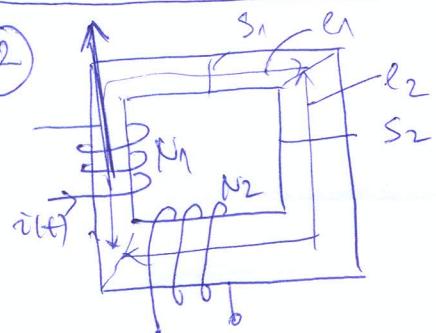
$$\vec{B_{N3}} = -\frac{\mu_0 l_1}{2\pi a} \vec{k}$$

$$\vec{B_N} = \left(\frac{\mu_0 l_1}{8a} - \frac{\mu_0 l_1}{2\pi a} - \frac{\mu_0 l_2}{\pi a} \right) \vec{k} = \frac{\mu_0}{8a} \left(l_1 \left(1 - \frac{4}{\pi} \right) - \frac{8l_2}{\pi} \right) \vec{k}$$

$$\boxed{\vec{B_N} = -\frac{\mu_0}{8a} \left(l_1 \left(\frac{4}{\pi} - 1 \right) + \frac{8l_2}{\pi} \right) \vec{k}}$$

5p

2

$$a) \oint \vec{H}(t) d\vec{l} = \Sigma I$$

$$H_1(t) l_1 + H_2(t) l_2 = N_1 i(t)$$

$$\frac{B_1 l_1 l_2}{\mu_0 \mu r} + \frac{B_2 l_1 l_2}{\mu_0 \mu r} = N_1 i(t)$$

$$\frac{\Phi(t) l_1}{\mu_0 \mu r S_1} + \frac{\Phi(t) l_2}{\mu_0 \mu r S_2} = N_1 i(t)$$

$$\boxed{\Phi(t) = \frac{N_1 \mu_0 \mu r i(t)}{l_1/S_1 + l_2/S_2}}$$

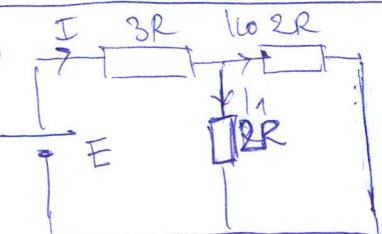
- a) 3p
b) 2p
c) 3p

$$b) L_1 = \frac{N_1 \Phi(t)}{i(t)} = \frac{N_1^2 \mu_0 \mu r}{l_1/S_1 + l_2/S_2}$$

$$c) e_{ind} = -N_2 \frac{d\Phi(t)}{dt} = -\frac{N_1 N_2 \mu_0 \mu r}{l_1/S_1 + l_2/S_2} \frac{di(t)}{dt} = -\frac{\mu_1 \mu_2 \mu_0 \mu r}{l_1/S_1 + l_2/S_2} \ln \cos(\omega t) \cdot \omega$$

$$\boxed{e_{ind} = -\frac{\mu_1 \mu_2 \mu_0 \mu r \ln \omega}{l_1/S_1 + l_2/S_2} \cos \omega t}$$

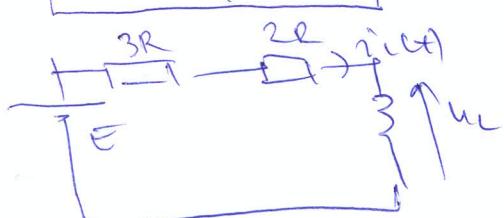
3

$$I = \frac{E}{3R + R} = \frac{E}{4R}$$

$$I_{10} = I_2 = \frac{I}{2} = \frac{E}{8R}$$

СТАЦИОНАРНО
СТАТЬЕ, ПРЕКИДАЧ
ЗАТВОРЕН

ПРИНАДЛЕЖАЩИЕ:

$$E - 3R i_1 - u_L(t) = 0$$

$$u_L(t) = L \frac{di(t)}{dt}$$

$$E - 5Ri_{L(t)} - L \frac{di_{L(t)}}{dt} = 0$$

$$\frac{di_{L(t)}}{dt} + \frac{E_{L(t)}}{LR} = \frac{E}{L}$$

$$i_{L(t)} = Ae^{-\frac{t}{\tau}} + B$$

$$\tau = L/SR$$

$$R = E/L$$

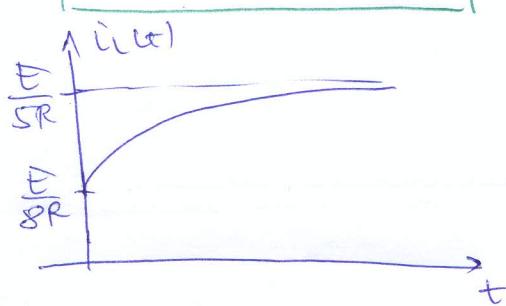
$$B = \tau I = \frac{L}{SR} \cdot \frac{E}{\tau} = \frac{E}{SR}$$

$$A+B=I_{10} \Rightarrow A=I_{10}-B=\frac{E}{8R}-\frac{E}{SR}=\frac{-3E}{40R}$$

$$i_{L(t)} = -\frac{3E}{40R}e^{-\frac{t}{\tau}} + \frac{E}{SR} = \boxed{\frac{E}{SR}(1 - \frac{3}{8}e^{-\frac{t}{\tau}})}$$

$$u_{L(t)} = L \frac{di_L}{dt} = \frac{LE}{5R} \left(-\frac{3}{8} \frac{1}{\tau} \cdot e^{-\frac{t}{\tau}} \right) = \frac{KE}{SR} \cdot \frac{3}{8} \frac{SR}{L} e^{-\frac{t}{\tau}}$$

$$u_{L(t)} = \frac{3}{8} E e^{-\frac{t}{\tau}}$$

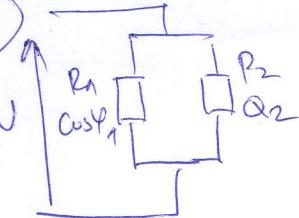
$$W_L(t) = \frac{1}{2} L i_L^2(t)$$

$$W_{L\min}(t) = \frac{1}{2} L i_{\min}^2(t) = \frac{1}{2} L \cdot \frac{E^2}{64R^2} = \boxed{\frac{E^2 L}{128 R^2}}$$

$$W_{L\max}(t) = \frac{1}{2} L i_{\max}^2(t) = \frac{1}{2} L \cdot \frac{E^2}{25R^2} = \boxed{\frac{E^2 L}{50 R^2}}$$

7P

4

$$a) R_1 = 24\Omega, \cos \varphi_1 = 0.8 \rightarrow \text{richtigerweise an}$$

$$\sin \varphi_1 = \sqrt{1 - \cos^2 \varphi_1} = \sqrt{1 - 0.8^2} = -0.6$$

$$Z_1 = \frac{R_1}{\cos \varphi_1} = 30\Omega \quad X_1 = Z_1 \sin \varphi_1 = -18\Omega$$

$$Z_1 = Z_1 \cos \varphi_1 + j Z_1 \sin \varphi_1 = (24 - j 18)\Omega = \boxed{Z_1}$$

$$b) I_1 = \frac{U}{Z_1} = \frac{300}{30} A = 10A$$

$$S_2 = \sqrt{P_2^2 + Q_2^2} = 750 \text{ VA} \Rightarrow I_2 = \frac{S_2}{U} = \frac{750 \text{ VA}}{300 \text{ V}} = 2.5 \text{ A}$$

c)

$$P = P_1 + P_2 = 3000 \text{ W}$$

$$P_1 = R_1 I_1^2 = 24 \cdot 10^2 = 2400 \text{ W}$$

$$Q_1 = X_1 I_1^2 = -18 \cdot 10^2 = -1800 \text{ VAR}$$

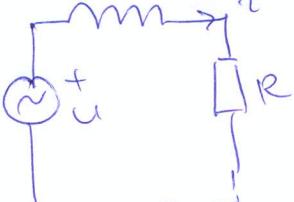
$$Q = Q_1 + Q_2 = -2250 \text{ VAR}$$

a) 1p

b) 2p

c) 3p

$$S = P + jQ = (3000 - j2250) \text{ VA}$$

5)

$$U = \frac{10}{\sqrt{2}} e^{j\omega t} = j5\sqrt{2} V$$

$$\bar{Z}_L = j\omega L = j \cdot 100 \cdot 10 \cdot 10^{-3} = j2 \Omega$$

$$\bar{Z}_R = R = 1 \Omega$$

$$\bar{T}_R = \bar{T}_L = \bar{T} = \frac{\bar{U}}{2\bar{R} + \bar{Z}_L} = \frac{j5\sqrt{2}}{1+j} \cdot \frac{1-j}{1+j} = \frac{\sqrt{2}(j-j^2)}{1-j^2} = \frac{\sqrt{2}(1+j)}{2}$$

$$\boxed{\bar{T} = \bar{T}_L = \bar{T}_R = \frac{\sqrt{2}}{2}(1+j) A}$$

$$U_R = \bar{Z}_R \bar{T} = \boxed{\frac{\sqrt{2}}{2}(1+j) V}$$

$$\bar{U}_L = \bar{Z}_L \bar{T} = \frac{\sqrt{2}}{2} j(1+j) = \frac{\sqrt{2}}{2} (j+j^2) = \frac{\sqrt{2}}{2} (j-1) = \boxed{\frac{\sqrt{2}}{2} (1-j) V}$$

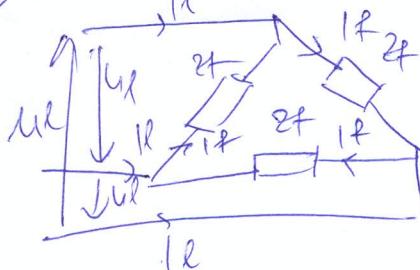
c) $\bar{S} = \bar{U} \bar{T}^* = |5\sqrt{2} - \frac{\sqrt{2}}{2}(1-j)| = 25(j-j^2) = 25(1+e^j) VA$

$$\boxed{P = 25W} \quad \boxed{Q = 25VAr} \quad \boxed{S = 25\sqrt{2} VA}$$

d)

$U_L = \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \sqrt{2} = 5 V \Rightarrow U_{Lm} = \sqrt{2} V$	$U_{Lm+1} = \sqrt{2} 8m(\omega t + \frac{\pi}{4}) V$
$\theta_L = \arctg \frac{-5\sqrt{2}/2}{5\sqrt{2}/2} = \arctg(-1) = \frac{3\pi}{4}$	$U_R = \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot \sqrt{2} = 5 V \Rightarrow U_{Rm} = \sqrt{2} V$
$\theta_R = \arctg \frac{5\sqrt{2}/2}{5\sqrt{2}/2} = \arctg 1 = \frac{\pi}{4}$	$U_{Rm+1} = \sqrt{2} 8m(\omega t + \frac{\pi}{4}) V$

6) $\bar{Z}_T = (60 - j80) \Omega \Rightarrow \bar{Z} = 100 \Omega$

$$\Delta \Rightarrow U_L = U_f = 3 kV$$

$$I_f = \frac{U_f}{Z_T} = \frac{3000 V}{100 \Omega} = 30 A$$

$$\Delta \Rightarrow I_T = I_f \cdot \sqrt{3} = 30\sqrt{3} A$$

$$P = 3 U_f I_f \cos \varphi = 3 \cdot 3k \cdot 30 \cdot 0,6$$

$$P = 270 \cdot 0,6 \text{ kW} = 27,6 \text{ kW}$$

$$\boxed{P = 162 \text{ kW}}$$

$$\cos \varphi = \frac{R}{Z_T} = \frac{60}{100} = 0,6$$

$$\sin \varphi = \frac{X}{Z_T} = \frac{-80}{100} = -0,8$$

$$Q = 3 U_f I_f \sin \varphi = 3 \cdot 3k \cdot 30 \cdot (-0,8)$$

$$Q = -270 \cdot 0,8 \text{ kVAr}$$

$$\boxed{Q = -216 \text{ kVAr}}$$

$$S = 3 U_f I_f = 3 \cdot 3k \cdot 3k = \boxed{270 \text{ kVA}}$$

5p